

41.
vilenica

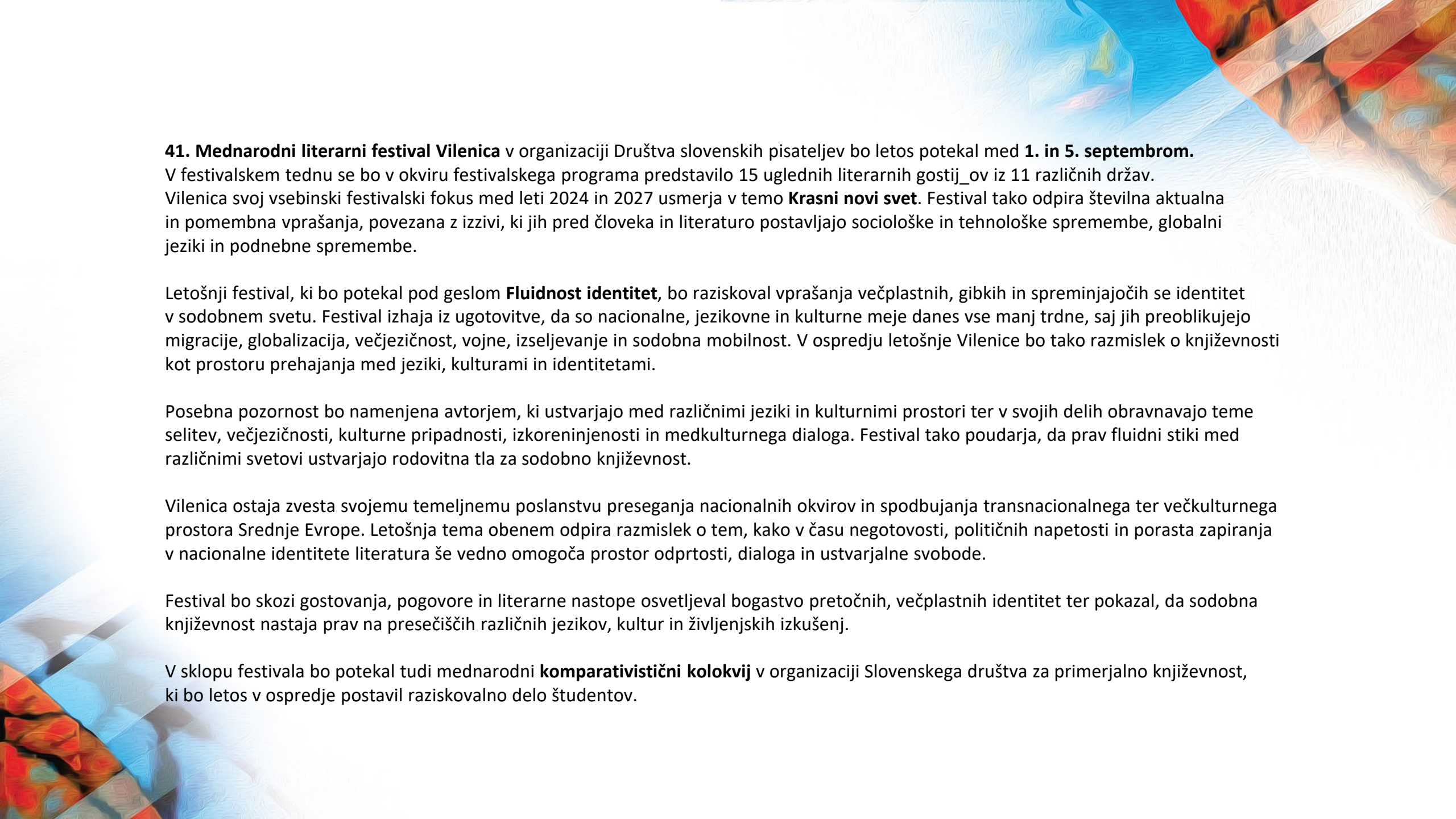
mednarodni
literarni
festival

INTERNATIONAL
LITERARY
FESTIVAL

*Krasni
novi
svet*

*Fluidnost
identitet*

1. 9. - 5. 9. 2026

41. Mednarodni literarni festival Vilenica v organizaciji Društva slovenskih pisateljev bo letos potekal med **1. in 5. septembrom**.

V festivalskem tednu se bo v okviru festivalskega programa predstavilo 15 uglednih literarnih gostij_ov iz 11 različnih držav.

Vilenica svoj vsebinski festivalski fokus med leti 2024 in 2027 usmerja v temo **Krasni novi svet**. Festival tako odpira številna aktualna in pomembna vprašanja, povezana z izzivi, ki jih pred človeka in literaturo postavljajo sociološke in tehnološke spremembe, globalni jeziki in podnebne spremembe.

Letošnji festival, ki bo potekal pod geslom **Fluidnost identitet**, bo raziskoval vprašanja večplastnih, gibkih in spreminjajočih se identitet v sodobnem svetu. Festival izhaja iz ugotovitve, da so nacionalne, jezikovne in kulturne meje danes vse manj trdne, saj jih preoblikujejo migracije, globalizacija, večjezičnost, vojne, izseljevanje in sodobna mobilnost. V ospredju letošnje Vilenice bo tako razmislek o književnosti kot prostoru prehajanja med jeziki, kulturami in identitetami.

Posebna pozornost bo namenjena avtorjem, ki ustvarjajo med različnimi jeziki in kulturnimi prostori ter v svojih delih obravnavajo teme selitev, večjezičnosti, kulturne pripadnosti, izkoreninjenosti in medkulturnega dialoga. Festival tako poudarja, da prav fluidni stiki med različnimi svetovi ustvarjajo rodovitna tla za sodobno književnost.

Vilenica ostaja zvesta svojemu temeljnemu poslanstvu preseganja nacionalnih okvirov in spodbujanja transnacionalnega ter večkulturnega prostora Srednje Evrope. Letošnja tema obenem odpira razmislek o tem, kako v času negotovosti, političnih napetosti in porasta zapiranja v nacionalne identitete literatura še vedno omogoča prostor odprtosti, dialoga in ustvarjalne svobode.

Festival bo skozi gostovanja, pogovore in literarne nastope osvetljeval bogastvo pretočnih, večplastnih identitet ter pokazal, da sodobna književnost nastaja prav na presečiščih različnih jezikov, kultur in življenjskih izkušenj.

V sklopu festivala bo potekal tudi mednarodni **komparativistični kolokvij** v organizaciji Slovenskega društva za primerjalno književnost, ki bo letos v ospredje postavil raziskovalno delo študentov.

Koncept 41. Vilenice: Krasni novi svet – Fluidnost identitet

Pripravi: Martin Lissiach, član vileniške žirije

V Krasnem novem svetu, tako se glasi triletno geslo mednarodnega literarnega festivala Vilenica, se spreminja tudi percepcija monolitne nacionalne identitete. V književnosti je njen nositelj predvsem jezik, a v dvajsetem stoletju se je jezikovna meja pomaknila k drugačnemu pojmovanju nacionalnosti. Logična analiza meja jezika kot meja lastnega sveta **Ludwiga Wittgensteina** nam še danes ponuja možnost, da premislimo nacionalno književnost kot enovit jezikovni izraz. Letošnje podgeslo mednarodnega literarnega festivala Vilenica je **Fluidnost identitet**. Gre za širok pojem, ki meje literarnega ustvarjanja širi do neslutnih razsežnosti mnogoterih izrazov, ne nacionalnih, na katere se osredotoča letošnja Vilenica. V globalnem svetu postajajo namreč nacionalne meje vse bolj nejasne, brišejo se in premikajo. Univerzalno zgodovino migracij pomnožujejo pojavi, kot so globalizacija, erasmusovska generacija, postpandemska pretočnost. Selitve pospešujejo vojne, tragedije, prisilna izgnanstva. Ljudje so se premikali od nekdanj, s sabo so nosili svoje jezike: marsikdaj kot poslednje zatočišče domovine oropanih pisateljev.

41. izvedba mednarodnega literarnega festivala Vilenica se tako opira na filozofijo postmodernizma in poststrukturalizma **Jacquesa Derridaja**. V Alžiriji rojen francoski mislec je ugotovil, da jezikovne in kulturne norme niso neodvisne in enoznačne, temveč so vedno in vselej v interakciji z drugimi normami in vrednotami glede na prostor in čas ter neštete druge dejavnike. O jeziku, ki lahko postane poslednji odraz notranje domovine, govori **Zygmunt Bauman**, ki v sociološki razpravi *Tekoča moderna* poudarja: »Pred skoraj dvema stoletjema je **Alfred de Musset** dejal, da 'veliki umetniki nimajo domovine'. Pred dvema stoletjema so bile to militantne besede, nekakšen bojni klic. Zapisale so se med oglušujočimi fanfarami mladostnega in lahkovernega in zato arogantnega in bojevitega patriotizma.« Misli vodilo, da veliki umetniki nimajo domovine, je Vilenica zvesta že vse od nastanka festivala, saj se je rodila iz preseganja nacionalizma ter iz utemeljevanja transali nadnacionalnosti, ki ju je utelešal večjezični in večkulturni pojem Srednje Evrope. Izbira tekoče gibke identitete je zato logično preizpraševanje samega odraza festivala v času, ko postaja mednarodni red čedalje bolj nestabilen, tesnobno vzdušje pa tipa za iskanjem zatočišča v nacionalni izključevalni monolitnosti. Paradoks te perspektive se razblinja ob ugotovitvi, da so plodna tla za brstenje književnega ustvarjanja fluidni stiki različnih nacionalnih pogledov, v katere so po-stavljeni ali večkrat pre-stavljeni ustvarjalci.

Vileniški gostje so v štirih desetletjih to zgovorno dokazovali: od **Milana Kundere** mimo **Josipa Ostija** vse do **Davidu Albaharija**. Vsi trije so se selili: tudi iz jezika v jezik. Svetovna književnost je posejana z eminentnimi primeri: od **Samuela Becketta** do **Eugena Ionesca**, od **Josepha Conrada** do **Vladimirja Nabokova**. Letošnji festivalski gostje prav tako izhajajo iz različnih geografskih okolij, njihovo pisanje pa združujejo teme selitev, večjezičnosti, vprašanj kulturne in jezikovne identitete, medkulturnih dinamik in jezikovnega preklapljanja.

Eden od najočitnejših dokazov tega razmišljanja, a vendarle ne edini, so književnosti, ki nastajajo v manjšinskih in etnično ter jezikovno mešanih okoljih, tako rekoč na mejah: političnih, državnih, etničnih in v najintimnejšem literarnem izrazu tudi jezikovnih, kjer postaja skupni imenovalac ravno fluidna identiteta.

Vileniški gost **Aleš Debeljak**, ki je preminil pred desetimi leti, je v Trstu zase dejal, da je zamejec sveta v lastni domovini. V knjigi *Balkanska brv* je obravnaval tudi **Aleksandra Hemona**. Ta je nekoč izjavil, da njegov položaj ni opredeljen z nacionalnimi kulturami, ter dodal: »Sam sem med dvema kulturama, kar ni prazen prostor, temveč prostor prekrivanja, kjer se dogajajo čudne in nepredvidljive stvari, kjer se mešajo oddaljene izkušnje in se oblikujejo nove, fluidnejše identitete.« Pretočne, gibke, večplastne. Bogate in razkošne.

Književnost v središču

Antologija poljske književnosti

Zbirka Antologije Vilenice

Urednik: Miłosz Biedrzycki

Prevajalka: Jana Unuk

Letošnja književnost v središču je po izboru vileniške žirije sodobna poljska književnost.

Antologijo, ki bo izšla v zbirki *Antologije Vilenice* v okviru založniškega programa Društva slovenskih pisateljev, je uredil poljski pesnik **Miłosz Biedrzycki**, ki je opravil tudi izbor vključenih avtoric_jev. Za prevode v slovenski jezik bo poskrbela najvidnejša prevajalka iz poljščine, **Jana Unuk**.

V ospredju antologije ni le estetska vrednost izbranih besedil, temveč tudi refleksija o razmerju med umetniškim ustvarjanjem in realnostjo sveta, v katerem nastaja. Nabor avtoric_jev je osredotočen na predstavitev osrednjih literarnih tokov v sodobni poljski književnosti, pri čemer v ospredje postavlja avtorice_je, ki so bili doslej v slovenskem literarnem prostoru manj prisotni in prevajani.

Antologija, ki bo izšla pred začetkom festivala, bo premierno predstavljena v okviru okrogle mize, posvečene poljski književnosti, na kateri bodo v Sloveniji sodelovali tri vključene avtorice_ji, **Joanna Łepicka**, **Robert Rybicki** in **Natalka (Natalia) Suszczyńska**.

O zbirki *Antologije Vilenice*:

Zbirka *Antologija Vilenice* je namenjena predstavitvam literarnih pokrajin, ki v slovenskem prostoru še niso bile dovolj celovito predstavljene. V ospredju so književnosti, ki včasih ostajajo v senci večjih jezikovnih prostorov, vendar s svojo izrazno močjo, estetsko vrednostjo in družbeno-politično vpetostjo ponujajo dragocene uvide v raznolike izkušnje evropskega bivanja.

Avtorice_ji v antologiji poljske književnosti:

Anna Adamowicz (poezija)

Dominik Bielicki (poezija)

Marta Dzido (proza)

Julia Fiedorczyk (poezija)

Konrad Góra (poezija)

Mateusz Górniak (proza)

Adam Kaczanowski (proza)

Barbara Klicka (proza + poezija)

Justyna Kulikowska (poezija)

Joanna Łepicka (poezija)

Natalia Malek (poezija)

Anna Matysiak (poezija)

Joanna Oparek (poezija)

Edward Pasewicz (poezija + proza)

Robert Rybicki (poezija)

Marcin Sendeki (poezija)

Sławomir Shuty (proza)

Przemysław Suchanecki (poezija)

Natalka Suszczyńska (proza)

Ziemowit Szczerek (proza)

Grzegorz Wróblewski (poezija)

Slovenski avtor v središču

Vir: Literatura

Tone Škrjanec

Rojen 1953 v Ljubljani. Je slovenski pesnik, prevajalec, esejist in promotor sodobne poezije. Velja za enega najpomembnejših sodobnih slovenskih pesnikov. Za njegovo poezijo so značilni intimni toni, urbani motivi, jazzovski ritmi in vplivi ameriške beatniške poezije. Dolga leta je bil povezan tudi z organizacijo pesniških branj in literarnih dogodkov v Ljubljani ter z alternativno kulturno sceno.

Njegova poezija je prevedena v številne jezike, med drugim angleščino, nemščino, hrvaščino, italijanščino, češčino in poljščino.

Ključna dela:

Blues zamaha (1997)
Sonce na kolenu (1999)
Pagode na veter (2001)
Noži (2002)
Baker (2004)
Koža (2006)
Duh želve je majhen in zelo star (2009)
Sladke pogačice (2015)
Dihaj (2017)
Nekaj o nas kot živalih (2020)
Indigo (2023)

Nagrade:

Velenjica – čaša nesmrtnosti (2017)
Veronikina nagrada (2018)
Jenkova nagrada (2018)

Nagrajenec
41. mednarodnega literarnega festivala Vilenica

Vir: WikiCommons

Serhij Žadan

Rojen 1974 v Starobilsku. Je eden najpomembnejših sodobnih ukrajinskih avtorjev – pesnik, romanopisec, esejist, prevajalec in glasbenik. Njegova dela pogosto obravnavajo postsovjetsko Ukrajino, identiteto, vojno in vsakdanje življenje navadnih ljudi. Za njegovo ustvarjanje sta značilna izrazit ritem jezika ter mešanje poezije, družbene kritike in humorja. Pogosto književnost povezuje tudi z glasbo in performansom. Njegova dela so prevedena v več kot 20 jezikov, tudi v slovenščino. Po začetku ruske invazije leta 2022 je postal pomemben glas ukrajinske civilne družbe in humanitarni organizator v Harkovu. Je ena osrednjih evropskih literarnih osebnosti današnjega časa.

Ključna dela:

Depeche Mode (2004)

Anarchy in the UKR (2005)

Hymn of Democratic Youth (Himna demokratične mladine) (2006)

Voroshilovgrad (2010)

Mesopotamia (Mesopotamija) (2014)

Internat (The Orphanage) (2017)

Nagrade in priznanja:

Literarna nagrada Josepha Conrada (2009)

Nagrada Jana Michalskega za literaturo (2014)

BBC-jeva ukrajinska knjiga desetletja (2014)

Brücke Berlin (2014)

Angelus (2015)

Nagrada za mir nemških knjigotržcev (2022)

Avstrijska državna nagrada za evropsko književnost (2025)

41. mednarodni literarni festival Vilenica

Nagrajenec Vilenice 2026:

Serhij Žadan

Slovenski avtor v središču:

Tone Škrjanec

Mednarodne_i in domače_i avtorice_ji:

Ann Cotten

Velibor Čolić

Stefan Feinig

Helena Janeczek

Said Khatibi

Joanna Łępicka

Ana Marwan

Natalija Milovanović

Robert Rybicki

Elif Shafak

Natalka Suszczyńska

Neven Ušumović

Prejemnik_ca nagrade SEP za mlade avtorje 2026

Ekipa festivala:

Miha Maurič, vodja festivalov, e-pošta: miha.mauric@drustvo-dsp.si

Glorjana Veber, vodja pisarne, e-pošta: glorjana.veber@drustvo-dsp.si

Matej Krajnc, vodja programov, e-pošta: matej@drustvo-dsp.si

Več informacij je na voljo na spletni strani festivala: <https://vilenica.si>

in Facebook strani Društva slovenskih pisateljev: <https://www.facebook.com/drustvoslovenskihpisateljev.si>

41.
vilenica

mednarodni
literarni
festival

INTERNATIONAL
LITERARY
FESTIVAL

*Krasni
novi
svet*

*Fluidnost
identitet*

1. 9.-5. 9. 2026